

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' וירא י"ג חשון תשע"ח

החברותא בטאנן פנימי לחברים גליון מס 568

פנינים יקרים

וירא אליו ה' וכו' (יח, א) לכאורה צ"ב מדוע לא כתוב וירא ה' אל אברהם? איתא במסכת סוטה הקב"ה ביקר חולים שנאמר וירא אליו ה' באלוני ממרא, אף אתה בקר חולים, לכך נאמר וירא אליו ה' ולא אל אברהם, כי אילו היה נאמר אל אברהם ניתן היה לחשוב שביקור זה של המלאך ושל הרבש"ע הוא מפני מעלתו של אברהם אבינו ואי אפשר להסיק מכך שיש לבקר בקר חולים אצל כל יהודי לכן כתוב וירא אליו וזה שהקב"ה ביקר את אברהם ביום השלישי כדי ללמדנו שקיום המצוות כולל ההכנות למצוה ותוצאותיה צריך להעשות בדרכים טבעיות - כדי להפוך את הטבע עצמו להיות "כלי" לאלקות.

(לקושי שיחות לאדמו"ר מ"מ מליבוויץ)

וירא אליו ה' באלוני ממרא וכו' (יח, א)... יש לפעמים בישראל חוטאים שהם בבחינת אלונים ממרא כלומר שהם ממרים נגד השי"ת ואעפ"כ מובא בגמ' (נדרים ט) רשעים מלאים חרמות. שמעתי מפה קדוש הכהן מלובלין נ"ע שאמר על הגמרא (מכות י) בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו. שהפירוש שמוליכין אותו שיהיה לו דרך לתשובה. וזה וירא אליו ה' אפילו באלוני ממרא מלשון ממרים גם שם יש השראת נצוצי קדושה. בבחינת אתה נותן יד לפושעים וימינך פשוטה לקבל שבים (נעילה).

וירא אליו ה' באלוני ממרא וכו' (יח, א) רש"י: הוא שנתן לו עצה על המילה לפיכך נגלה עליו בחלקו. ותמוה היתכן שאברהם שאל עצה אם יעשה כמצות אלקיו? ונראה דהנה הרמב"ם במורה נבוכים כתב דמצות מילה היא שכלית אולם אנו מצווים לעשות המצוה רק מחמת הצווי. עצה שכלית זו היא בעצם מה שיעץ לו ממרא. אלא שאברהם התעלה ועשה המצוה לשם שמים ויצא מזה נחת רוח לבוית"ש, גם ממרא קיבל חלקו בשכר בזה שהקב"ה נגלה בחלקו של ממרא.

והנה שלשה אנשים וכו' (יח, ב) רש"י: ורפאל הלך משם להציל את לוט. מקשים למה לא נשלח מלאך מיוחד להציל את לוט? ויש לומר דהרי הצלת לוט יש בה הצלת מלכות ישראל משום שמלוט יצאה רות המואביה. וזה שמובא במדרש מצאת את דוד עבדי - היכן מצאותיו? בסדום! שם ניצל לוט. (חדושי הרי"ם)

נצבים עליו (יח, ב) אברהם אבינו ע"ה החשיב את כל אדם [אף את העוברים ושבים ארחי פרחי] לגדולים ממנו במעלה ובחשיבות "נצבים עליו". ערך זה השיג אברהם אחרי שמל את עצמו וקיים את המצוה במסירות נפש. אומרים חכמי המוסר כי הבחינה אם המצוה נעשתה כתיקונה, נבחנת אם לא בא ע"י קיומה לידי גאווה. כלומר שגם לאחר שהשיג את ערך המצוה המשיך להחשיב את הזולת.

אל נא תעבור מעל עבדך (יח, ג) איתא בגמ' (שבת קנז) אמר רב יהודה אמר רב גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה. הדיוק שהכנסת אורחים גדולה מהקבלת פני השכינה בא ללמדנו שלא יאמר האדם שדי לנו בזה שמקיימים מה שאמרו חז"ל (סוטה יז) איש ואשה זכו שיש אהבה ביניהם שכינה ביניהם, לפיכך אמרו גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה ויש להתאמץ בשניהם כלומר בהכנסת אורחים ושאינו פוגם ח"ו ב:שכינה ביניהם.

יוקח נא מעט מים וכו' (יח, ד) יש לדקדק למה אמר אברהם להביא להם "מעט" מים וכי קמצן היה? והנראה לומר דרש"י כאן מדייק יקח נא ע"י שליח. והנה ידוע שהגר"י סלנט היה מזהיר את מתפללי בית מדרשו שלא ישפכו הרבה מים בעת נטילת ידים כדי שלא להטריח את שואב המים יתר על המדה. כך גם אברהם אמר שע"י שליח יוקח מעט מים שלא להטריחוהו יתר על המדה...

(זה הצבי לה"ר זאב רייכנברג)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשק שיחת הרא"ש זיע"א פר' תרצה תשל"ה (פר זכור) הובא לזכרם ע"י א.א.

להחזיק אותו, כך הרבש"ע אוהב את בנו - את העם הנבחר עם ישראל - שיתרפק בחיקו כביכול. והיות שטרדות הזמן שוברים את האדם והוא נהיה בבחינת גלות, דהיינו בחינת שכנית בגלותא, שהוא שוכח לגמרי את קודשא בריך הוא, אזי הרבש"ע מעורר אותו בכל רגע ע"י נסיון בכדי שהוא יעורר רחמי שמים ויצעק "אמא תעזרי לי".

והסיבה שהאדם לא מתעורר וצועק "אמא", "אבא", היא משום שהוא הולך בקרירות. כל הדרך עבודה שלו היא "אשר קרך בדרך". הוא לא חי בעבודה, והוא חי עם המציאות שלו. ואז הוא ערום. ערום מכל. ולכן גם כשהוא מגיע לידי נסיון הוא ערום מכל. אין לו שום דבר. לעומתו הצדיק אמת יש לו בקרבו פחד תמידי, תמיד הוא מונח בפחד "יום ולילה לא ישבותו", הוא עובד כל הזמן. ובזמן שהאדם מגיע לנסיון, כפי מידת הפחד שיש בקרבו כך הוא נתפס בנסיון. ומהו הפחד? שלא יאבד את תחושת הסכנה, ושלא ישכח שהוא אחוז בחיקה של האמא.

יש אדם שמשתוקק לאחדות הבורא, הוא שומע שיש בורא ומחפש, מי הוא? איפה הוא? איך אני יכול למצוא אותו? זה שאנו מדברים שיש בורא כל העולמים, זה שיגרא דלישנא, מצות אנשים מלומדה, זה לא בורא כל עולמים. אל בורא כל עולמים מגיעים מכזה מצב של "אשרי אדם מפחד תמיד", כאשר חיל ורעדה יאחזון שלא יאבד את הכרת המציאות שלו, שיהיה "מבשרי אחזה אלוקה". כל עוד שלא יהיה בפחד הזה לא ישיג את מציאות הוי". ולכן אנו בגלות כל האלפי שנים. ומה שבכל זאת העולם קיים זה בזכות אותם

הענין בזה הוא שהרבש"ע רוצה שהאדם לא ישכח ממנו לרגע ואיך הוא יכול לזכור ממנו תמיד, טרדות הזמן משכיחים ממנו את ה' עד שהוא לא זוכר ממנו כלל, והוא נהיה אבוד בדרך מציאות הוי". הוא רץ ברחוב מבולבל ושוקע בעסקים, שקוע בצער שלו, בכאבים מהילדים, וכאבים בריאותיים, ומציאות הוי' בכלל לא קיימת אצלו כלל. זהו המובן של שכניתא בגלותא. ולמרות שהקב"ה נמצא אתו בצרתו, "עמו אנוכי בצרה", הוא לא יודע שעמו אנוכי בצרה. הצדיק אמת יודע שעמו אנוכי בצרה בגלל שהוא מחזיק את עצמו בשעת צרה שלא לשקוע, אבל שאר בני האדם שחיים בבלבול מלאים מכאובים שוקעים עמוק עמוק בתוך הצער ולא מוצאים דרך לצאת משם. דוד המלך אמר "מן המיצר קראתי י-ה", כאשר אני יורד למיצר "קראתי י-ה", י-ה הוא דין, כאשר יש דין על האדם, "קראתי י-ה" - אני מתחיל דין: מה אתה רוצה ממני, אני הרי במיצר ומיצר הוא הרי רחמים. וכאשר הוא מרגיש את המיצר וקורא לו, אזי "ענני במרחב י-ה", זה היה שאתה קורא לו דין נהיה מרחב, המיצר נהיה מרחב.

כל העבודה שאדם עושה היא רק נשימה אחת. והיות שהבריאה אינה קיימת בהמשך אחד רק היא מתחדשת בכל רגע, "חדשים לבקרים רבה אמונתך", גם האדם מתחדש כל הזמן, וכל נשימה הוא נהיה בריאה חדשה ובכל נשימה שהוא מתחדש לבריאה חדשה בא עליו נסיון חזק. אבל הנסיון הוא רק דמיון, כי הנסיון הוא בבחינת אנוש. ולמה הרבש"ע רוצה להביא אותו לכזה נסיון, כי כשם שילד אוהב להיות בחיקה של אימו והאמא אוהבת

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעמ' קודם

בפחד כל הזמן, בשעת הנסיון כאשר הוא חוטף את המכה הוא נתקף בבהלה, ושיעור הבהלה הוא כפי ההרגל שלו, ככל שהוא חי בהרגשה שאין טבע יש רק רחמים ולכן הוא חי תמיד בתחושת סכנה. אפילו דוד המלך הגיע לשיא המדריגה, לבחינת אין של הקדושה, והוא נפל בקליפה ופגם עם בת שבע, ומזה אנו רואים עד כמה האדם בסכנה. "חדשים לבקרים רבה אמונתך".

וכאשר שניהם (הצדיק והרשע) באו לידי נסיון, הנה הצדיק ברגע שהוא מקבל את המכה של הנסיון, אז בכח ההשתוקקות שהוא השתוקק וכפי הביטול שהוא ביטל את עצמו כך הוא נאחז בקדושה. ואף שגם הרשע יש לו את אותה מידה של השתוקקות רק חסר לו הביטול. ולמרות ששניהם בשר ודם ושניהם עומדים באותו נסיון, הצדיק באמצעות הפגם נמשך אל היסוד שלו, יסוד האנוש שהוא יסוד האין, והרשע נמשך ג"כ לאותו יסוד, יסוד האנוש, רק שהוא טועם את הפגם ורואה שזה גשמעק ונשאר שם. גם הצדיק טועם את הפגם, הוא מוכרח לטעום, כי כל עוד שלא טעם הוא לא יוכל לעזור לרשע, כל צדיק שלא עבר את הגיהנום של העולם הזה לא נקרא צדיק, הצדיק הוא אותו רשע כמו הרשע, ובעיני עצמו עוד יותר גרוע מהרשע. וזהו ההבדל בין נח לאברהם. נח איש צדיק תמים, היה לו שלימות, אבל לא הציל אלא את עצמו, "את האלוקים התהלך נח". ואברהם אבינו שהכניס את דורו תחת כנפי השכינה נאמר עליו "אחד היה אברהם" שבעצמו היה בבחינת "אחד".

המשך יבוא אי"ה

יחידי סגולה שבכל הדורות. לולי הזכות שלהם לא היינו יכולים לחיות אף נשימה אחת. כי כמו שכל האויר דחוס בקיטרוגים כך העולם דחוס עם העבודה של אותם הצדיקים האמיתיים, שמסרו את כל החיים שלהם בכדי שיוכלו להחזיק את האויר של העולם.

מי אמר להם לעשות כן? למה הצדיק עושה והרשע לא, הרי שניהם אותו בשר-ודם? ולמה אנו לא עושים? - זה הכל ענין של רצון. אנו רואים - למשל - בעסקים, אחד יושב בחנות ריקה שבור ורצוץ, נכנסים קונים ויוצאים בידים ריקות, "אין מה לקנות". ושכינו טיפוס זריז, כל היום שמע מה הקונים מחפשים, זה רצה את המוצר הזה וזה את המוצר הזה, והוא לא היה עצל, הלך והביא והביא עד שהתפתח ונעשה סוחר גדול. כל יום הוא שומע מה הקונים מבקשים, ולאט לאט הכניס עוד מוצר ועוד מוצר מהתחום שלו, הוא לא עוסק בכמה תחומים, אבל מהתחום שלו יש אלפי מוצרים. שני החנויות אחת ליד השניה ולמה זה עצל וזה לא, הרי הם אותו בשר ודם אז מה פתאום זה כך וזה כך?

הסיבה לכך, שבשעה שהאדם הוגה את הרעיון נופל עליו פחד של עצלות, והפחד הזה של העצלות זהו כל העבודה. כי בזמן שהאדם צריך להכנס בשלב העבודה, נופלים לו כל מיני מחשבות וכל מיני פחדים. וזהו כל האדם, המחשבה. ובזמן שהוא נכנס לעבודה, דהיינו בשעה שהוא בא לידי נסיון, גם הצדיק וגם הרשע הרבש"ע נותן להם את אותו נסיון, לשניהם יש את אותו יצר הרע, ואדרבא לצדיק יש יצר הרע יותר גדול כי כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו. וההבדל הוא, שזה שאינו עומד

המשך פנינים יקרים

שוב אשוב אליך וכו' (יה, י) ... לא מצינו בשום מקום ששב המלאך אל אברהם אלא בישרו שיבא זמן שהמלאך ישוב. וזה היה כאשר בעקדה שנאמר ויקרא אליו מלאך ה' ויאמר אליו אל תשלח ידך אל הנער (כב, יב) ... (מתוך פרדס הגדול לרש"י)

וישקיפו על פני סדום וכו' (יה, יז) כל השקפה שבמקרא לרעה חוץ מהשקיפה ממעון קדשך (דברים כו) שגדול כוח מתנת עניים שהופך מידת הרוגז לרחמים (רש"י) כל דבר מצוה יש מקום לחשוש מפגם שנעשתה בעת קיום המצוה כגון מתוך פניות שונות וכד' אמנם מצות הצדקה גם אם היא נעשית מתוך פניה מ"מ יש בה טובה שהיא מחייה את העני ... (דברי יחזקאל משינווה)

ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו בו כל גויי הארץ (יה, יח) מאי טעמא ברכה דא הכא? אלא בגין לאודע דאפילו בשעא דקוב"ה יתיב בדינא על עלמא לא אשתני. דהא יתיב בדינא על דא וברחמי על דא וכלא ברגעא חדא ובשעתא חדא ... (זה"ק פר' וירא)

כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וכו' (יה, יט) צריכים להבין וכי לא היה לו במה לשבח את אברהם אבינו רק בזה שיצוה את בניו לשמור את התורה? ונראה דהענין כי עובד השי"ת רוצה לעבוד את ה' כל ימי עולם. לכך מראש מורה כאשר יצוה את בניו ובני בניו עד סוף העולם. ובכן אין לך שבח גדול מזה. (זרע קודש)

ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע וכו' (יה, כג) וצריך להבין מהו לשון צדיק עם רשע. אך נוכל לומר שהפירוש הוא כך ע"פ פרש"י עה"פ פן תדבקני הרעה ומתי (יט, יט) שאצל סדום נראה לומר צדיק ואצל אברהם יהיה כרשע. על זה אמר אברהם לפני השי"ת האף תספה צדיק המכונה צדיק כשהוא נגד הרשע. על זה השיב השי"ת אם אמצא בסדום חמישים צדיקים שהם נחשבים צדיקים רק כאשר הם נגד אנשי סדום הרשעים בכ"ז אשא לכל המקום בעבורם, והבן. (אהלי יוסף להר"צ רוזנאי)

ואנכי עפר ואפר (יה, כז) הטעם שהזכיר אברהם שהוא עפר ואפר דהרי אברהם ביקש בתפלתו שיהיה די בארבעים וחמש צדיקים שאז יהיו תשעה בכל כרך והקב"ה יצטרף עמהם ויהא עשירי לכרך. וכדי שהקב"ה שוכן על ידו למטה בעוה"ז צריך האדם להיות שפל רוח כי אין אני והוא יכולים לדור במדור אחד על כן אמר ואנכי עפר ואפר ואין מניעה שהשי"ת יצטרף עמהם וישרה שכינתו על הכרך ואני לא אמנע ... (חתם סופר)

וה' ברך את אברהם בכל (כד, מ) איתא בגמ' (ברכות ס) אמר רב הונא אמר רב משום רבי מאיר לעולם יהא אדם רגיל לומר כל דעביד רחמנא לטב עביד. והנה מי שזכה למדה זו מהוה הדבר עבורו הברכה הגדולה ביותר שיוכל להתברך בו. והנה אברהם באו עליו צרות רבות ורעות ואעפ"כ קבל הכל באהבה, היינו שאמר תמיד כל דעביד רחמנא לטב עביד ועל כן היה לו באמת הכל דלא היה חסר לו כלום דהכל היה טוב עבורו. (זר הצבי להר' זאב רייכנברג)

וישב אברהם אל נעריו וכו' (כב, יט) יש לתמוה יצחק היכן היה כי לא נאמר שחזר עם אברהם. והנראה דלאחר שנתקדש יצחק בשעת העקידה ונהפך לעולה תמימה לא רצה אברהם שיהיה ליצחק איזה שהוא שייכות עם האנשים הדומים לחמור כדכתיב שבו לכם פה עם החמור ודרשו עם דומה לחמור על כן שלחו ליצחק לבדו. וכן נכון לעשות. (זר הצבי להר' זאב רייכנברג)

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים
02 - 5829688 פקס: 02 - 5325477
ת.ד. 5080 ירושלים 91050

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

